

Zelenka, Miloš

Literatura a dějiny slavistiky

Opera Slavica. 2017, vol. 27, iss. 1, pp. 50-52

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136610>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Ve sbírce *Ponebí nebes* (*Podniebienie niebios*) má Burnat v básni *Soud* (*Sąd*) tyto verše:

*není známo
zda budeš osvobozeným
či odsouzeným
tak nebo tak rozsudek
neodvolatelný
...
nie wiadomo –
uniewinnionym
czy skazanym będziesz
tak czy inaczej wyrok
bezapelacyjny*

Slova pro Burnata navýsost příznačná, platí i pro poezii. A zdaleka nejen pro jeho poezii.

Drobnou poznámku na konec: všimněte si té pateronásobné zvukomalby v polském titulu Burnatovy sbírky – *Podniebienie niebios*. Jsou tvůrci, kteří dovedou volit název.

František Všetická

Literatura a dějiny slavistiky

Ve dnech 12.–13. 4. 2016 se na Univerzitě Komenského v Bratislavě uskutečnila mezinárodní konference *Literatura a dějiny slavistiky* organizovaná Komisí pro dějiny slavistiky při Mezinárodním komitétu slavistů (MKS). Setkání, které se konalo v rámci projektu *Visegradská literárna cena Východného partnerstva* (VEaPLA) koordinovaného Katedrou východoslovanských studií Univerzity Komenského v čele s Luborem Matejkem, se účastnilo zhruba dvacet slavistů z jedenácti zemí (Česká republika, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko a Ukrajina). Komisi pro dějiny slavistiky, která patří k prestižním, publikačně aktivním a též nejdéle působícím (existuje v podstatě od založení MKS v roce 1955), z nepsané tradice vedli nejvýznamnější představitelé italské slavistiky usilující i před rokem 1989 o vědecký dialog západních a východních slovanských filologů (doplňeny i mimoevropskými badateli, např. z Izraele, Kanady, USA apod.). Program pravidelných jednání, která se realizují ve tří až čtyřletých intervalech, byl vždy zaměřen na vývoj teoretického myšlení v oblasti slavistických studií, na zhodnocení významu a přínosu

jednotlivých osobností, institucí, vzájemných kontaktů, škol a metod, přičemž důraz zde byl položen na heuristickou důležitost archivního zkoumání. S bratislavskou konferencí se počítalo již v roce 2012, ale nedostatek financí způsobil její čtyřleté odložení – náhradní organizace se tehdy z iniciativy Iva Pospíšila úspěšně ujal Ústav slavistiky FF MU v Brně ve spolupráci s Českou asociací slavistů.¹

Konference, kde jádro přednášejících tvořili kmenoví členové Komise doplnění o další pozvané badatele, po prezentaci a slavnostním zahájení otevřel v prostorách Filozofické fakulty UK v Bratislavě 12. 4. 2016 referát M. Robinsona (Rusko), který charakterizoval metodologii literárních dějin ruského slavisty V. N. Peretce. Obdobně autor těchto řádků (Česká republika) vymezil podíl Romana Jakobsona počátkem 20. let minulého století na založení Pražského lingvistického kroužku. Poté S. Aloe (Itálie) promluvil o složitém vztahu slavistiky a ruského romantismu. Dopolední „ruský“ blok uzavřelo vystoupení L. Sazonové (Rusko), které přineslo u příležitosti 110. výročí narození biografický portrét D. S. Lichačeva s ohledem na jeho koncepci textologie a poetiku staroruské literatury. Odpolední jednání uvedl příspěvek H. Schallera (Německo) o přijetí ruské literatury v Německu do roku 1917. Do oblasti italsko-jihoslovanských kontaktů směřovala přednáška M. Bradaše (Srbsko), která představila prvního italského serbokroatistu a hrdinu Risorgimenta Nikolu Tomassea jako překladatele srbské poezie. L. Pálfalvi (Maďarsko) specifikoval fenomén bilingvismu a transkulturnosti běloruského kulturního okruhu jako mnohvrstevnaté prolnutí pravoslavného neoruského kolonialismu a katolicko-latinských impulsů polsko-litevského areálu. Ľ. Matejko (Slovensko) se vrátil k problematice národnostních literatur bývalých republik SSSR jako Ukrajina a Azerbajdžán, přičemž zachytil na textech současných spisovatelů jejich opoziční poměr k sovětskému metanarativu.

Po krátké přestávce pokračoval „večerní“ blok referátem A. Eliáše (Slovensko) zařazujícím práce ruského lingvisty Isačenka do kontextu slovenského literárněvědného strukturalismu. V. Francuk (Ukrajina) přiblížila korespondenci A. A. Potebnji s evropskými badateli, mj. i s V. Jagicem a A. Paterou. Znamý italský slavista S. Bonazza (Itálie), který je považován za jednoho z největších znalců B. Kopitara, informoval o jeho kontaktech s německými filology. Paleoslavisticky zaměřený příspěvek V. Babičové (Slovensko) interpretoval hlaholský fragment uložený v Národní univerzitní knihovně v Ljubljani. Z dějin slovanské jazykovědy vycházelo rovněž vystoupení T. Lewaszkiwice soustředěné na počátek obnovy či vzniku slovanských jazyků, jejichž spisovnou podobu počátkem 19. století utvářeli nejen vědci, ale i spisovatelé a publicisti. Zbylé referáty odezněly druhý den, na který byla plánována i závěrečná generální diskuse a zasedání Komise. A. Zelenková (Česká republika),

1 Publikáční výstup z brněnské konference vyšel pod názvem *Razvitije slavistiki v zerkale èpistoljarnogo nasledija i drugich ličnych dokumentov. Vývoj slavistiky v zrcadle epistolárního dědictví a jiných osobních dokumentů*. Slavica Litteraria 15, 2012, Supplementum 2.

prezentovala svůj nálezný dosud nepublikovaných básní P. O. Hviezdoslava v rodinné pozůstalosti Alberta Pražáka. I. Pospíšil (Česká republika) připomněl prostřednictvím vědeckých biogramů českých slavistů zejména tradici brněnské morfologické školy. J. Poliščuk (Ukrajina) rekapituloval zapomenutou epizodu z roku 1847, kdy nedošlo k setkání ukrajinského spisovatele a překladatele Pantelejmona Kuliše a slovenského buditele Ľudovíta Štúra. Slavistiku z neslovanských zemí zastupoval S. Paliga (Rumunsko), který načrtl vědecký profil prvního významného rumunského slavisty B. P. Heisdeua. Blok příspěvků završilo vystoupení L. Horizontova, které mapovalo historiografický význam rozsáhlé lexikografické publikace *Životopisnaja Rossija*, která prostřednictvím umělecké literatury popularizovala kulturní regiony carského Ruska koncem 19. století.

Na závěr vzorně připravené konference, kterou doprovázely četné akce (filmová představení, návštěva Pezinku ad.), se sešla na svém pravidelném zasedání Komise pro dějiny slavistiky: na návrh odstupujícího předsedy S. Bonazzi byl jednomyslně do jejího čela zvolen slovenský rusista Ľubor Matejko, který jako svého zástupce potvrdil Michaila Robinsona, tajemníkem komise z důvodu italské kontinuity byl jmenován Stefan Aloe z Verony. Jak vyplynulo z diskuse, Komise se vedle své pravidelné činnosti zaměří zejména na publikační podchycení svých dějin od konce 50. let 20. století včetně bibliografické systemizace a fotografické dokumentace, dále navrhne k Mezinárodnímu kongresu slavistů v Bělehradě 2018 dva specializované tematické bloky věnované významu korespondence a archivního materiálu v historii slovanské filologie. Při celkové sumarizaci konference i přes tematickou pestrost a rozsáhlý chronologický závěr od paleoslavistiky až po současnost je možné vyzdvihnout moderní, mnohooborové pojetí „kulturocentrické“ slavistiky, která od filologických základů směřuje k pochopení současných i minulých společenských procesů, v nichž slovanský element v konfrontaci s postmodernistickou globalizací neztrácí na své váze.

Miloš Zelenka

Téměř skryté polokulaté jubileum prof. PhDr. Iva Pospíšila, DrSc.

Jsou ti, kteří o svá kulatá i polokulatá jubilea dbají a patřičně je v duchu doby otevřenosti a hyperinformovanosti medializují, a jsou jiní, kteří je berou jako všední záležitost a necítí potřebu dávat o nich světu vědět. Je to někdy škoda – a právě to se stalo i v květnu letošního roku, kdy se bez halasu a fanfár překulil přes 65. příčku věk prof. PhDr. Iva Pospíšila, DrSc.